

УДК 355.58.001; 351.862.001

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ З ЕВАКУАЦІЇ В УМОВАХ ЗАГРОЗИ ТА ВЕДЕННЯ ВОЄННИХ ДІЙ. ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

А.І. Фомін, А.А. Слюсар*

Український науково-дослідний інститут цивільного захисту, Україна

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТАТТЮ

Надійшла до редакції: 08.11.2018

Пройшла рецензування: 11.12.2018

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

цивільне населення, заходи з евакуації, небезпеки воєнного характеру, управління, планування, зона бойових дій, безпечні райони, забезпечення.

АНОТАЦІЯ

У статті проведено аналіз та визначено проблеми організації захисту населення при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням зброї, зокрема заходів з евакуації населення з районів ведення воєнних дій у безпечні райони. Розглянуто підходи до організації та проведення масової евакуації в країнах – членах НАТО. Проведено аналіз встановлених в Україні вимог до організації евакуації населення та досвіду їх практичної реалізації на початку та в ході воєнного конфлікту на сході України, а також спричинених вибухами на складах з боєприпасами. За результатами аналізу визначено проблеми, що виникли при евакуації населення та запропоновано шляхи їх розв'язання.

Постановка проблеми. При загрозі або виникненні небезпечної події (катастрофи, аварії, стихійного лиха) за певних умов постає завдання проведення цілого комплексу термінових заходів для захисту населення від небезпечних наслідків, що загрожують життю і здоров'ю населення. Першорядними заходами захисту в такому випадку є проведення оповіщення і евакуація населення з небезпечних районів. В Україні напрацьовано певний досвід з евакуації населення з небезпечних районів при загрозі або виникненні надзвичайних ситуацій (НС) техногенного або природного характеру. Разом з тим, на теперішній час постало питання, як захистити населення від загроз, які спричинені застосуванням зброї? Досвіду щодо реагування на такі загрози Україна, за часів незалежності, ще не мала. Практичний досвід проведення заходів з евакуації населення в умовах загрози та ведення воєнних дій на сході країни показав, що організувати та виконати такі заходи дуже складно, а особливо в екстрено і масово. Це стало складною для розв'язання проблемою. Справа в тому, що єдина державна система цивільного захисту (ЄДСЦЗ) виявилася не готовою і не змогла забезпечити ефективне виконання покладених на неї завдань зокрема:

- своєчасно провести оповіщення та інформування населення про загрозу і евакуацію;
- захистити населення шляхом евакуації з районів ведення воєнних дій у безпечні райони.

Мета роботи. Провести аналіз міжнародного та вітчизняного досвіду евакуації населення, особливостей проведення заходів з евакуації в умовах загрози та ведення воєнних дій, а також унаслідок вибухів на арсеналах, складах боєприпасів, інших об'єктах підвищеної <https://doi.org/10.33269/nvcz.2018.2.43-50>

небезпеки, визначити проблеми з організації таких заходів та запропонувати шляхи їх розв'язання.

У Кодексі [1] визначено, що евакуація це організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації [2] або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення. Тобто процес евакуації потребує здійснення комплексу заздалегідь спланованих заходів починаючи з оповіщення населення про початок евакуації і закінчуючи його розміщенням у безпечних районах та організацією життєзабезпечення евакуйованих. Ці завдання, відповідно до вимог Кодексу, віднесено до основних завдань органів виконавчої влади та сил ЄДСЦЗ [3,4].

Реалізація комплексу заходів з евакуації здійснюється системою, яка створюється на базі функціональних та територіальних підсистем ЄДСЦЗ та їх ланок на період підготовки та проведення евакуації згідно із заздалегідь розробленими планами. Ця система включає конкретний перелік органів управління, сил та засобів, об'єднаних у чітку організаційну структуру з відповідною побудовою командування (підпорядкування) і управління [5,6]. Функціонування такої системи і усіх її взаємопов'язаних елементів являє собою складний процес, який має бути детально спланований, оскільки залежить від багатьох об'єктивних та суб'єктивних чинників. Залежно від масштабів і особливостей надзвичайної ситуації, що прогнозується або виникла, система функціонує у режимах та виконує завдання вказані на схемі (рис. 1).

*E-mail: rasulsa2591@ukr.net

Рисунок 1 – Принципова схема організації та проведення евакуації

Такий підхід цілком себе виправдовує коли події розгортаються прогнозовано і виконання завдань здійснюється поступово і планово, як то визначено у постанові Кабінету Міністрів України [3,7].

Інша річ, коли загроза життю і здоров'ю виникає раптово і потребує екстреної і масової евакуації населення, наприклад виникнення загрози внаслідок застосування зброї у ході гібридної війни, а також диверсій на арсеналах та складах боєприпасів тощо.

Гібридна війна – нове поняття в політичному житті планети. Вперше з'явилося у військових документах США і Великобританії на початку ХХІ століття. Означає підпорядкування певної території за допомогою інформаційних, електронних, кібернетичних операцій, у поєднанні з діями збройних сил, спеціальних служб і інтенсивним економічним тиском. Найбільш повно визначення «гібридна війна» надано у передмові «Military Balance 2015» – щорічного видання Лондонського

Міжнародного інституту стратегічних досліджень: «Використання військових і невійськових інструментів в інтегрованій кампанії, спрямованій на досягнення раптовості, захоплення ініціативи та отримання психологічних переваг, використовуваних в дипломатичних діях; масштабні і стрімкі інформаційні, електронні та кібероперації; прикриття і приховування військових і розвідувальних дій в поєднанні з економічним тиском» [8].

Така війна виходить за рамки традиційних уявлень про неї, набуваючи комбінованого, багатовекторного характеру, у хід пускаються всі можливі засоби. Жертвами конфлікту нового типу стають мирні жителі і насамперед найбільш незахищені верстви населення – люди похилого віку, жінки і діти.

Організація і проведення заходів з евакуації населення з районів воєнних дій та прилеглих територій в умовах ведення гібридної війни потребує нових, нетрадиційних підходів до

розв'язання цієї проблеми. Необхідно зазначити, що аналіз вітчизняної нормативної бази з питань евакуації свідчить, що вимоги до організації евакуації в умовах загрози виникнення або ведення збройного конфлікту практично відсутні. Є тільки окремі згадки про необхідність проведення таких заходів та їх планування. Зокрема у п.6 статті 33 Кодексу [1] зазначено, що обов'язкова евакуація населення проводиться у разі виникнення загрози збройних конфліктів (з районів можливих бойових дій у безпечні райони, які визначаються Міністерством оборони України на особливий період), а також у Методиці планування заходів з евакуації у розділі IV «Планування заходів з евакуації при загрозі (виникненні) збройних конфліктів» [3]. У цій Методиці наведено короткий перелік заходів з евакуації, які рекомендовано планувати на воєнний час. Вони шаблонні і не дають адекватної відповіді на виклики в умовах гібридної війни. Інших вітчизняних нормативних актів з цієї проблеми поки що немає.

Тому доцільно звернутися до міжнародної практики, де з питань евакуації напрацьовано значний досвід. Так, реалізація комплексу заходів спрямованих на захист і виживання населення в умовах сучасної війни є одним з головних завдань цивільної оборони (ЦО) країн НАТО, яке вирішується шляхом створення системи захисних споруд та евакуації населення. Заходи щодо планування та здійснення евакуації, розосередження евакуйованих у країнах НАТО визначаються залежно від площі їх територій, розміщення і щільності населення, рівня розвитку дорожніх мереж, наявності транспортних засобів для проведення евакуації та інших чинників.

Єдиної системи цивільної оборони у рамках всього альянсу не існує. Усі заходи проводяться на державному рівні з координацією національних зусиль комітетом ЦО, який належить до складу головного комітету НАТО з розробки надзвичайних планів у цивільній галузі. Комітет цивільної оборони складається з секретаріату і трьох робочих груп: 1) оповіщення населення; 2) будівництва притулків і захисних споруд; 3) евакуації і справ біженців. Робоча група з евакуації і справ біженців розробляє рекомендації щодо проведення евакуації. Крім того групою розробляється положення про створення на період надзвичайної ситуації спеціального агентства у справах біженців для координації дій між військовими і цивільними структурами тилу НАТО. У період переходу блоку з мирного

на військовий стан планами НАТО передбачається формування «цивільних органів воєнного часу», на які покладено завдання координації діяльності цивільного сектора в інтересах об'єднаних сил Альянсу. Для цього призначаються фахівці для роботи в цих органах з числа представників країн-учасниць блоку, які вже в мирний час проходять спеціальну підготовку та залучаються для участі у заходах, що проводяться по лінії цивільної оборони Альянсу [9].

В умовах війни, за оцінкою командування НАТО, можуть виникнути неконтрольовані потоки біженців, які значно ускладнять як пересування і постачання військ, так і проведення заходів з евакуації населення. Щоб уникнути цього, уряди низки держав-учасників блоку передбачають і планують проведення заходів спрямованих на скорочення маршрутів і регулювання потоків біженців та надання їм необхідної допомоги. З цією метою підписано двосторонні угоди про прийом і розміщення біженців на території сусідніх країн.

Вивчення та аналіз нормативних документів з питань евакуації, зокрема міжнародного стандарту ISO 22315:2014 [10], інших матеріалів та публікацій свідчить, що процес евакуації визначається як один з найбільш складних заходів для виконання, при цьому визначальну роль у цьому процесі відіграє планування.

У розвинутих країнах Європи та США в плани евакуації закладається принцип згідно з яким основна маса населення буде евакуйоватися самостійно, але у заздалегідь призначені і підготовлені райони та визначеними маршрутами. На державні органи покладаються функції оповіщення та інформування, надання допомоги у переміщенні тій частині населення, яка з різних причин не може самостійно евакуйоватися. У район лиха направляються спеціально підготовлені менеджери, які мають ґрунтовно і зрозуміло інформувати людей про організацію та способи евакуації, переконувати осіб, які відмовляються евакуйоватися у необхідності покинути небезпечні райони, вказувати маршрути та райони для розміщення евакуйованих тощо [8-10]. Крім того впроваджено в практику систему сигналів безпеки (звукових, візуальних, інформаційних) спеціально для використання при проведенні евакуації.

Такі підходи до розв'язання проблем евакуації значно підвищують ефективність цього процесу.

УкрНДЦЗ, в межах науково-дослідної роботи «Провести аналіз діяльності органів виконавчої влади у здійсненні заходів захисту населення і територій в умовах АТО на сході України та визначити шляхи її покращення», проаналізував матеріали надані облдержадміністраціями Донецької та Луганської областей, Головних управлінь ДСНС в цих областях та матеріали щодо ліквідації наслідків вибухів на арсеналах та складах. Результати цього аналізу виявили низку проблем щодо організації евакуації в умовах ведення гібридної війни, а також внаслідок диверсій на арсеналах та складах боєприпасів [11,12].

Як показує практика «класична» схема евакуації у таких випадках не спрацьовує [7,8]. Які основні проблеми впливають на процес виконання завдань з евакуації і потребують розв'язання?

Перша проблема – це організаційний хаос, який утворюється внаслідок часткової або повної втрати управління та контролю за ситуацією, зокрема це сталося у перші дні захоплення незаконними збройними формуваннями окремих районів Донецької і Луганської областей та розгортання сил антитерористичної операції (АТО) для припинення агресії [13].

Особливістю ситуації, що склалася на той час у Донецькій та Луганській областях є те, що цивільні посадові особи органів виконавчої влади були позбавлені своїх повноважень сепаратистами або самі відсторонилися від виконання своїх прямих обов'язків. Тому органи виконавчої влади були повністю недієздатні. Приймати рішення та організувати евакуацію у цих умовах практично було нікому. Біженці самостійно та за допомогою волонтерів стихійно виходили з районів бойових дій та перемішувались різними шляхами і способами до лінії розмежування на територію, що контролювалася Україною, де управління подальшою евакуацією було організовано силами ДСНС. Зокрема збір евакуйованого населення та відправлення його у безпечні райони (за бажанням, до міст південного та центральних регіонів і в подальшому направленням до західних регіонів).

Друга проблема – населення елементарно не знає наперед що робити, люди не навчені діям при евакуації у разі загрози ураження від застосування зброї, а також вибухів арсеналів та складів всередині країни. Населення не знає маршрутів евакуації, місць безпечних районів,

способів евакуації, сигналів небезпеки, місць розгортання збірних пунктів евакуації тощо.

Третя проблема – в умовах розгортання воєнних дій терміни для евакуації населення з небезпечних районів (зон) надзвичайно стислі і не залишають часу на «класичну» схему – збір комісії з питань евакуації, приведення в готовність інших органів з евакуації, прийняття рішення та проведення оповіщення шляхом передачі текстових повідомлень, визначення маршрутів та безпечних районів, подання транспорту до пунктів збору, підготовку безпечних районів до прийому людей тощо. Такі складні умови потребують нових рішень та підходів до проведення евакуації, зокрема екстреної евакуації, яка здійснюється людьми самостійно, а управління процесом забезпечується передачею спеціальних (розроблених для управління евакуацією) сигналами, які знають люди і навчені діям за ними. Все інше, що необхідно зробити, готується завчасно та проводиться з урахуванням розвитку подій.

Четверта проблема – недосконалість діючої нормативної бази, про що свідчить відсутність необхідних нормативних актів та вимог щодо організації та проведення евакуації в умовах війни і застосування зброї, у тому числі гібридної, а також вибухів арсеналів та складів з боєприпасами.

Крім вищезазначених проблем, в процесі евакуації людей із зони АТО або у випадках вибухів на арсеналах та складах систематично виникає низка проблеми, які умовно можна поділити на чотири групи:

1. Стосовно організації евакуації та перевезення населення із районів бойових дій (небезпечних зон):

не унормована і невпроваджена самостійна евакуація населення особистим та попутним транспортом і пішки, а також залучення волонтерів до цього процесу, але на практиці хоч і спонтанно це здійснюється;

не налагоджена система своєчасного оповіщення та інформування населення про початок, організацію та умови евакуації, місця збору людей для вивезення визначаються без врахування реальних умов;

не вирішується питання подання комунального транспорту для вивозу людей та забезпечення безкоштовними квитками на залізничний, автобусний та інші види транспорту, недостатня кількість або взагалі відсутній спеціалізований транспорт, обладнаний для перевезення лежачих хворих,

людей з інвалідністю, людей похилого віку тощо.

2. Координація дій:

низький рівень координації діяльності між військовими і цивільними структурами стосовно організації безпечного пересування груп евакуйованих (створення безпечних коридорів для населення, розгортання мережі мобільних пунктів для забезпечення питною водою, харчуванням і надання медичної допомоги. За необхідності, забезпечення броньованими транспортними засобами тощо).

3. Облаштування районів тимчасового перебування:

облаштування районів тимчасового перебування не забезпечує належного прийому та розміщення усіх евакуйованих, кількість баз для розміщення людей, де можливе безкоштовне проживання та харчування недостатня, відсутні (недостатня кількість) спеціалізованих установ для прийому людей з інвалідністю, людей похилого віку, дітей сиріт тощо;

недостатнє інформування людей стосовно місць, де можна зареєструватися за місцем тимчасового проживання, отримати роботу або стати на облік у Службі зайнятості, переоформити або отримати соціальні виплати, а також куди звернутися для відновлення втрачених документів.

4. Евакуація установ, організацій, підприємств, обладнання та інших матеріальних цінностей:

евакуація підприємств, виробничого обладнання та майна практично не здійснюється, у тому числі і об'єктів оборонної промисловості.

Питання евакуації майна підприємств та об'єктів оборонної промисловості, особливо державних, під час гібридної війни потребує окремого дослідження та визначення шляхів реалізації.

Враховуючи викладене можна зробити наступні висновки та визначити шляхи розв'язання існуючих проблем:

1. Нормативна база з питань евакуації не дає відповіді на соціальні запити продиктовані війною і вимагає розроблення нових та удосконалення існуючих нормативних актів з метою визначення пріоритетних завдань щодо виконання заходів евакуації в умовах ведення воєнних дій і застосування зброї.

2. Система командування (підпорядкованості) і управління евакуацією в умовах гібридної війни, в такому вигляді, як вона є, не змогла і не спроможна забезпечити

ефективне виконання завдань евакуації в умовах ведення воєнних дій і застосування зброї, організувати належну взаємодію між військовими і цивільними структурами. Для того щоб у подальшому не допустити втрати контролю за ситуацією органами управління евакуацією та забезпечити стале управління процесом на усіх етапах його проведення цю систему необхідно реформувати, у тому числі шляхом введення до її складу елементів військових структур.

3. Реакція людей на розвиток воєнних дій на сході країни, а також вибухи на арсеналах та складах боєприпасів всередині країни свідчить, що населення не підготовлене і ненавчене як діяти у надзвичайних ситуаціях і зокрема в умовах війни та застосування зброї.

В умовах загрози та застосування зброї самостійне рятування грає вирішальну роль для збереження життя, але для цього необхідно чітко знати що, коли і як робити. Такий підхід дасть можливість зберегти життя багатьох людей. Саме тому навчання населення діям в умовах війни та застосування зброї є пріоритетним і потребує нових форм і методів навчання та посилення відповідальності, як посадових осіб, відповідальних за навчання, так і безпосередньо людей.

4. Під час воєнних дій проведення екстрених заходів з масової евакуації людей необхідно здійснювати невідкладно, тому «класична» схема евакуації не спрацьовує. Як наслідок цього починається організаційний хаос, органи управління не встигають керувати процесом і відслідковувати стан виконання запланованих заходів, утворюються неконтрольовані потоки біженців, які значно ускладнюють як пересування і постачання військ так і проведення заходів з евакуації населення. Пошук нових форм та способів управління, логістики процесу, виконання масового переміщення людей та їх розміщення, організації всебічного забезпечення на маршрутах та у безпечних районах та їх наукове обґрунтування дасть змогу уникнути таких проблем. Крім того, враховуючи міжнародний досвід, провести дослідження, розробити та впровадити в практику систему сигналів безпеки (звукових, візуальних, інформаційних) спеціально для використання при проведенні евакуації.

5. Значний вклад у розв'язання існуючих проблем при виконанні заходів евакуації в умовах ведення воєнних дій і застосування зброї може внести проведення низки науково-дослідних робіт з метою визначення та

обґрунтування необхідних змін у нормативно-правовій базі, до пріоритетних доцільно віднести наступне.

На законодавчому рівні потребує вирішення питання щодо управління заходами з евакуації на територіях та в умовах ведення воєнних дій. Враховуючи, що дії цивільних і військових структур мають бути скоординовані, доцільно ввести до складу комісії з евакуації військових представників з наданням їм необхідних повноважень для підтримання взаємодії, організації безпечного пересування груп евакуйованих та недопущення втрати управління з боку відповідних органів виконавчої влади. Варто розглянути питання про те, хто має керувати заходами з евакуації на територіях де ведуться бойові дії: місцеві органи влади, МВС (ДСНС), або командування формувань ЗСУ.

Особливості проведення евакуації визначаються характером джерела НС, просторово-часовими характеристиками впливу вражаючих факторів джерела НС, чисельністю і охопленням населення яке вивозиться (виводиться), часом і терміновістю проведення заходів з евакуації. Враховуючи досвід проведення евакуації на сході країни, також міжнародний досвід необхідно доповнити нормативну базу з питань евакуації такими поняттями, які визначають особливості проведення евакуації залежно від чисельності і охоплення населення яке вивозиться (виводиться), часу і терміновості проведення заходів з евакуації, зокрема це «масова евакуація», «самостійна евакуація» «запобіжна

(завчасна) евакуація», «екстрена (невідкладна) евакуація».

Враховуючи те, що в умовах сучасної війни населення в основному евакуюється самостійно (на власному автотранспорті) або з допомогою волонтерів гостро постає питання здійснення управління неорганізованою евакуацією населення. Наприклад у країнах-членах НАТО в мирний час готують спеціалістів-управлінців (менеджерів) на яких покладаються завдання негайного прибуття в район, де необхідно провести екстрену евакуацію населення і потім ґрунтовно і зрозуміло інформувати людей про організацію евакуації, вказувати маршрути переміщення та райони для розміщення евакуйованих, переконувати осіб, які відмовляються евакуюватися покинути небезпечні райони тощо [4-6]. Такий досвід доцільно запровадити і в Україні.

У період переходу з мирного на військовий стан планами НАТО передбачається формування «цивільних органів воєнного часу» [4,6], на які покладено завдання координації діяльності цивільного сектора та об'єднаних сил, цей досвід вже було запроваджено в Луганській та Донецькій областях.

У нормативних документах США передбачено додатковий етап евакуації «повернення населення до своїх місць проживання» [4], на жаль, це не розглядається у наших нормативних документах, як окремий захід. Але у разі масової евакуації з великих населених пунктів, як це сталося в Україні, це питання може постати дуже гостро.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кодекс цивільного захисту України від 2.10.2012 № 5403-VI.
2. Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010 Київ, Держспоживстандарт України 2010.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 № 841 «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» зі змінами (постанова Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 905).
4. Наказ МВС України від 10.07.2017 № 579 «Про затвердження Методики планування заходів з евакуації» (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01 серпня 2017 р. за № 938/30806) та наказ МВС України від 10.07.2017 № 579 «Про затвердження Методики планування заходів з евакуації» (зарєєстрований в Міністерстві юстиції України 01 серпня 2017 р. за № 938/30806):
5. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 року N 3166-VI»
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2013 р № 581 «Про затвердження Порядку здійснення компенсації вартості послуг і розміру фактичних (понесених) витрат суб'єкту господарювання та громадянину, транспортні засоби яких залучені для вивезення населення із зони надзвичайної ситуації, районів можливих бойових дій, та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України»
7. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Том 4. Евакуація населення у надзвичайних ситуаціях (під загальною редакцією В.В. Могильниченка) – К.: КІМ, 2008.– 288с.
8. В. Ковальчук. Теоретичні підходи до організації систем цивільної оборони країн НАТО в контексті адаптації їх досвіду для України. [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_42/fail/11.pdf
9. Цивільна оборона зарубіжних країн. Бібліотека онлайн © 2006-2018. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://readbookz.com/book/197/7450.html>.

10. ISO 22315:2014 Социальная безопасность – Массовая эвакуация – Руководство по планированию. [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://online.budstandart.com/ru/catalog/doc-page.html?id_doc=71465.
11. В. Булатчик. Уехать нельзя остаться. Кто и как уезжает из Донбасса. «ОстроВ» [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://www.ostro.org/general/society/articles/448511/>.
12. Звіт Центру Громадянських Свобод та Української Гельсінської спілки з прав людини під егідою Коаліції громадських організацій та ініціатив «Справедливість заради миру на Донбасі. «Котел» для мирних мешканців. Перешкоджання евакуації мирного населення під час збройного конфлікту в Донецькій та Луганській областях [Електронний ресурс].-Режим доступу: <https://helsinki.org.ua/files/docs/1433319051.pdf>
13. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Том 2. Організація управління в надзвичайних ситуаціях (під загальною редакцією В.М. Антонця), – К.: Купріянова, 2007. – 304с.

ORGANIZATION OF MEASURES ON EVACUATION IN THE CASE OF THREAT AND CONDUCT OF MILITARY OPERATIONS. PROBLEMS AND WAYS OF THEIR DECISION

A. Fomin, A. Sliusar

The Ukrainian Civil Protection Research Institute, Ukraine

KEYWORDS

civilian population, evacuation measures, danger of a military character, management, planning, combat zone, safe areas, provision.

ANNOTATION

Protection of the population from the negative impact of the consequences of man-made, natural and military emergencies is a priority task of all governmental authorities, including local authorities, as well as heads of economic objects, regardless of ownership forms. The solution of this issue requires an integrated approach, which involves the implementation of a number of measures for the creation of protective structures, providing the population with personal protective equipment, preparing population for emergencies, timely alert and informing about the threat or emergency, evacuation of the population and other measures. One of the main ways of protecting the population in the case of an immediate threat to life and causing damage to the population health remains timely, organized by the removal the population from the zones of possible influence of negative factors of emergency of man-made, natural or military character and placing it outside of the zones of action the damaging factors of the sources of emergency, that is, their evacuation. At the same time, this method is quite complicated, requiring careful preparation of all authorities and the serious training of all citizens in the conduct of evacuation. The practice of organizing and conducting evacuation of the population from the anti-terrorist operation (ATO) zone in the Donetsk and Lugansk regions has revealed a number of problems on this issue.

The article provides an analysis and defines the problems of the organization of protection of the population at the threat and occurrence of emergencies caused by the use of weapons, including measures on population evacuation from areas of warfare to safe areas. Approaches to organizing and conducting mass evacuation in NATO member states are considered. The analysis of requirements established in Ukraine for the evacuation of the population and the experience of their practical implementation at the beginning and during the military conflict in eastern Ukraine, as well as caused by explosions in ammunition depots, was carried out. The results of the analysis identified the problems that arose during the evacuation of the population and suggested ways to solve them.

ОРГАНИЗАЦИЯ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ЭВАКУАЦИИ В УСЛОВИЯХ УГРОЗЫ И ВЕДЕНИИ ВОЕННЫХ ДЕЙСТВИЙ. ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

А.И. Фомин, А.А. Слюсар

Український науково-дослідницький інститут громадянської захисту, Україна

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА

гражданское население, эвакуационные мероприятия, опасности военного характера, управление, планирование, зона боевых действий, безопасные районы, обеспечение.

АННОТАЦИЯ

В статье приведен анализ и определены проблемы организации защиты населения при угрозе и возникновении чрезвычайных ситуаций, вызванных применением оружия, в том числе меры по эвакуации населения из районов ведения военных действий в безопасные районы. Рассмотрены подходы к организации и проведению массовой эвакуации в странах-членах НАТО. Проведен анализ установленных в Украине требований к организации эвакуации населения и опыт их практической реализации в начале и в ходе военного конфликта на востоке Украины, а также вызванных взрывами на складах с боеприпасами. По результатам анализа определены проблемы, возникшие при эвакуации населения и предложены пути их решения.